



## **CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ**

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04  
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24  
00 - 503 W A R S Z A W A  
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>

E-mail: [sekretariat@cbos.pl](mailto:sekretariat@cbos.pl)

BS/187/2008

### **POLSKA WIGILIA A.D. 2008**

KOMUNIKAT Z BADAŃ



WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH  
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA



Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku  
3 października 2008 roku

- ✿ Tradycyjnie już większość Polaków (74%) spędzi w tym roku Wigilię w domu. Tylko co czwarty (24%) wybierze się w tym czasie do krewnych lub znajomych, a nieliczni planują wyjazd na wycieczkę czy wczasy.
  
- ✿ Od wielu lat zwyczaje wigilijne są zachowywane na podobnym poziomie. Niemal wszyscy badani dzielą się opłatkiem, spożywają tradycyjne potrawy, składają sobie życzenia i ubierają choinkę. Coraz więcej osób wkłada siano pod obrus, odwiedza groby bliskich osób, wiesza świąteczne wianki oraz przygotowuje dwanaście potraw. Po pewnym spadku obecnie ponownie wzrósł odsetek respondentów zapraszających na Wigilię osoby starsze i samotne (od 2003 roku o 12 punktów). Zmalała natomiast grupa badanych wysyłających świąteczne kartki (od 2002 roku o 12 punktów).
  
- ✿ Najważniejsze w czasie świąt Bożego Narodzenia jest spędzenie czasu z rodziną (59%), wyjątkowa atmosfera (43%) oraz podtrzymywanie tradycji (41%). Dość często badani wymieniają także wzięcie udziału w uroczystościach kościelnych (28%). Najmniej istotne jest – według deklaracji – oglądanie ciekawych filmów w telewizji oraz otrzymywanie prezentów.
  
- ✿ Większość Polaków zamierza wydać na zaopatrzenie świątecznego stołu tyle samo pieniędzy, co w ubiegłych latach. Tylko co siódmy ankietowany (14%) przeznaczy więcej na ten cel. Co dziewiąty (11%) więcej wyda na prezenty gwiazdkowe. Jedynie nieliczni przewidują zwiększenie wydatków na choinkę i wystrój domu. Polacy częściej myślą o tym, by zmniejszyć wydatki – co czwarty badany planuje wydać mniej na prezenty (26%), a co piąty – na choinkę lub wystrój mieszkania (po 20%) oraz zaopatrzenie świątecznego stołu (19%).



Boże Narodzenie to dla wielu Polaków najważniejsze święta w roku. Zazwyczaj w naszych grudniowych badaniach staraliśmy się poświęcać im odpowiednio dużo uwagi. W minionych latach pytaliśmy między innymi o takie sprawy, jak: wigilijne tradycje rodzinne, sposób spędzania świąt oraz wydatki ponoszone przy ich okazji. W tym roku<sup>1</sup> powtórzyliśmy niektóre pytania, by dowiedzieć się, czy nastąpiły jakieś zmiany.

### GDZIE POLACY SPĘDZAJĄ WIGILIJNY WIECZÓR?

W wigilijny wieczór niemal wszyscy będą świętować. Jak co roku zdecydowana większość Polaków (74%) spędzi to święto w rodzinnym domu, co szósty ankietowany (17%) – u mieszkających niedaleko krewnych lub znajomych, a co czternasty (7%) wyjedzie do swoich bliskich poza miejsce zamieszkania. Zaledwie co setny respondent (1%) wybiera się w tym czasie na wczasy lub wycieczkę i tyle samo osób (1%) przyznaje, że nie ma zwyczaju obchodzenia Wigilii. Tegoroczne plany Polaków są więc zbliżone do ostatnio odnotowanych, choć obecnie nieco mniej osób niż w 2006 roku chce pozostać w domu, a więcej wybierze się do swoich bliskich w tej samej miejscowości.

Tabela 1

Gdzie zamierza Pan(i) spędzić tegoroczną Wigilię?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	'92	'93	'95	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'06	'08
	w procentach											
U siebie w domu	81	83	83	77	76	80	76	74	75	75	80	74
Wychodzimy/wychodzę do rodziny, krewnych, znajomych	11	11	11	14	14	12	14	16	13	16	13	17
Wyjeżdżam(y) do rodziny, krewnych, znajomych zamieszkałych w innej miejscowości	6	5	5	8	8	6	7	8	8	6	6	7
Wyjeżdżam(y) na urlop, wczasy, wycieczkę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Trudno powiedzieć	1	1	1	0	1	1	2	2	3	3	1	1
Nie mam zwyczaju obchodzenia Wigilii	-	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1

<sup>1</sup> Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (223), 4–10 grudnia 2008 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1011).

Wigilię poza domem – u osób bliskich – planują przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (57%), ludzie najlepiej wykształceni (55%), najczęściej zarabiający (49%) i mieszkający w wielkich aglomeracjach miejskich (42%). Rzadziej niż inni pozostają w domu także ludzie młodzi (w wieku od 25 do 34 lat) oraz osoby niepraktykujące religijnie i deklarujące poglądy lewicowe. Większa mobilność tych grup społecznych wiąże się z ich lepszym położeniem społecznym i odmiennym stylem życia, a w związku z tym z większymi możliwościami podróżowania.

Im gorsze natomiast położenie społeczno-ekonomiczne badanych, tym częstsze plany spędzenia tego uroczystego wieczoru we własnym domu. Dla przykładu, w gronie domowników spędzą Wigilię prawie wszyscy rolnicy (96%), a także przeważająca większość ogółu mieszkańców wsi (86%) i ludzi najmniej zarabiających (85%). Natomiast im wyższy jest poziom wykształcenia badanych, wysokość dochodu i większa miejscowość, w której mieszkają, tym częstsze deklaracje spędzenia wigilijnego wieczoru poza własnym domem.

#### **TRADYCJE WIGILIJNE PIEŁĘGNOWANE W RODZINACH**

Obraz współczesnej uroczystości wigilijnej, jaki wyłania się z wypowiedzi ankietowanych, świadczy o silnym przywiązaniu Polaków do tradycji, do wartości rodzinnych i religijnych. W wigilijny wieczór niemal wszyscy gromadzą się wokół rodzinnego stołu, przy udekorowanej i rozświetlonej choince, pod którą przygotowane są prezenty, dzielą się z najbliższymi opłatkiem i składają sobie życzenia. Zgodnie z wielowiekową tradycją, niemal wszyscy zachowują tego dnia post i spożywają wigilijne potrawy. Coraz więcej osób przygotowuje tradycyjną ich liczbę, czyli dwanaście (od 1998 roku wzrost o 9 punktów, do 81%). Według staropolskiego zwyczaju, prawie wszyscy stawiają na wigilijnym stole dodatkowe nakrycie dla niespodziewanego gościa. Jednak już tylko co trzecia rodzina zaprasza na Wigilię osoby samotne lub ubogie, choć należy podkreślić, że od 2003 roku odsetek takich deklaracji wzrósł o 12 punktów. Religijny charakter uroczystości w zdecydowanej większości domów nadaje wspólne śpiewanie kolęd i udział w pasterce, a także odczytanie przed wieczerzą odpowiedniego fragmentu Pisma Świętego lub odmówienie modlitwy. Na pamiątkę gwiazdy betlejemskiej wieczerza wigilijna w trzech czwartych polskich rodzin rozpoczyna się wraz z pojawieniem się na niebie pierwszej gwiazdki. Atmosferę żłobka betlejemskiego przypomina też coraz częściej stosowany obyczaj układania siana pod obrusem na stole wigilijnym, zachowywany już przez trzy czwarte rodzin

(w ciągu ostatnich dziesięciu lat wzrost o 27 punktów), oraz rzadszy zwyczaj dzielenia się opłatkiem ze zwierzętami. Trzy czwarte badanych wysłało w tym roku kartkę z życzeniami swoim bliskim i znajomym (o 12 punktów mniej niż sześć lat temu), a co drugi wywiesił świąteczny wianek (w ciągu ostatnich sześciu lat wzrost o 15 punktów). Znacznie więcej osób niż dotychczas (67%, wzrost od 2003 roku o 16 punktów) odwiedzi groby osób bliskich. Zdecydowanie najmniej popularnym zwyczajem okazało się przebieranie za świętego Mikołaja – tradycję tę zachowuje jedynie co czwarta rodzina.

CBOS

RYS. 1. KTÓRE Z PONIŻSZYCH ZWYCZAJÓW WIGILIJNYCH ZACHOWYWANE SĄ W PANA(I) RODZINIE?



Stosunkowo najmniej przywiązane do tradycji wigilijnych są rodziny osób, które nie biorą udziału w praktykach religijnych. Zrozumiałe jest, że w porównaniu z innymi dystansują się one przede wszystkim wobec wigilijnych praktyk religijnych, takich jak modlitwa lub czytanie Pisma Świętego, udział w pasterce, śpiewanie kolęd czy zachowanie postu. Rodziny te rzadziej deklarują także przywiązanie do takich zwyczajów, jak: oczekiwanie na niespodziewanego gościa oraz na pierwszą gwiazdkę, tradycyjna liczba potraw, wkładanie siana pod obrus, wywieszanie wianków czy przebieranie się za świętego Mikołaja. Znacznie rzadziej niż inni zachowują też zwyczaj zapraszania na Wigilię osoby samotnej lub ubogiej oraz odwiedzania grobów osób bliskich. Mimo to w ten niezwykle wieczór ponad jedna czwarta rodzin osób niepraktykujących uczestniczy w pasterce, jedna trzecia modli się lub czyta Pismo Święte, prawie połowa śpiewa kolędy, a prawie dwie trzecie zachowuje post. Niemal wszystkie natomiast dzielą się opłatkiem, składają życzenia, ubierają choinkę i dbają o to, by na wigilijnym stole znalazły się tradycyjne potrawy. Jak widać, w rodzinach tych podstawowe obyczaje wigilijne w znacznej mierze funkcjonują w oderwaniu od swoich treści religijnych.

Tabela 2

Które z poniższych zwyczajów wigilijnych zachowywane są w Pana(i) rodzinie?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	1998	2000	2002	2003	2008
	w procentach				
Ubieranie choinki	98	96	95	94	98
Dzielenie się opłatkiem	99	98	98	98	98
Wzajemne składanie sobie życzeń	99	98	98	98	98
Spożywanie tradycyjnych, wigilijnych potraw	98	97	97	97	97
Przygotowanie dodatkowego nakrycia na stole dla niespodziewanego gościa	93	91	88	89	94
Zachowanie postu w Wigilię	95	94	95	92	91
Przygotowanie prezentów pod choinkę	87	86	83	87	89
Wzajemne odwiedziny, wymiana życzeń z krewnymi, znajomymi	80	75	81	65	83
Przygotowanie zwyczajowej liczby potraw	72	75	76	78	81
Śpiewanie kolęd	82	80	79	79	80
Wkładanie siana pod obrus	50	59	63	69	77
Oczekiwanie z rozpoczęciem kolacji na pierwszą gwiazdkę	76	78	77	78	77
Wysyłanie kartek świątecznych	-	-	89	-	77
Udział w pasterce	80	79	74	74	75
Odmawianie modlitwy, odczytanie odpowiedniego fragmentu Pisma Świętego	70	68	66	74	72
Odwiedzanie grobów osób bliskich	58	56	56	51	67
Wywieszanie wianków świątecznych	-	-	33	-	48
Dzielenie się opłatkiem ze zwierzętami	38	37	35	37	42
Zaproszenie na Wigilię osoby samotnej lub ubogiej	-	32	24	23	35
Przebieranie się w dzień wigilijny za św. Mikołaja (gwiazdora, aniołka)	23	32	28	27	24

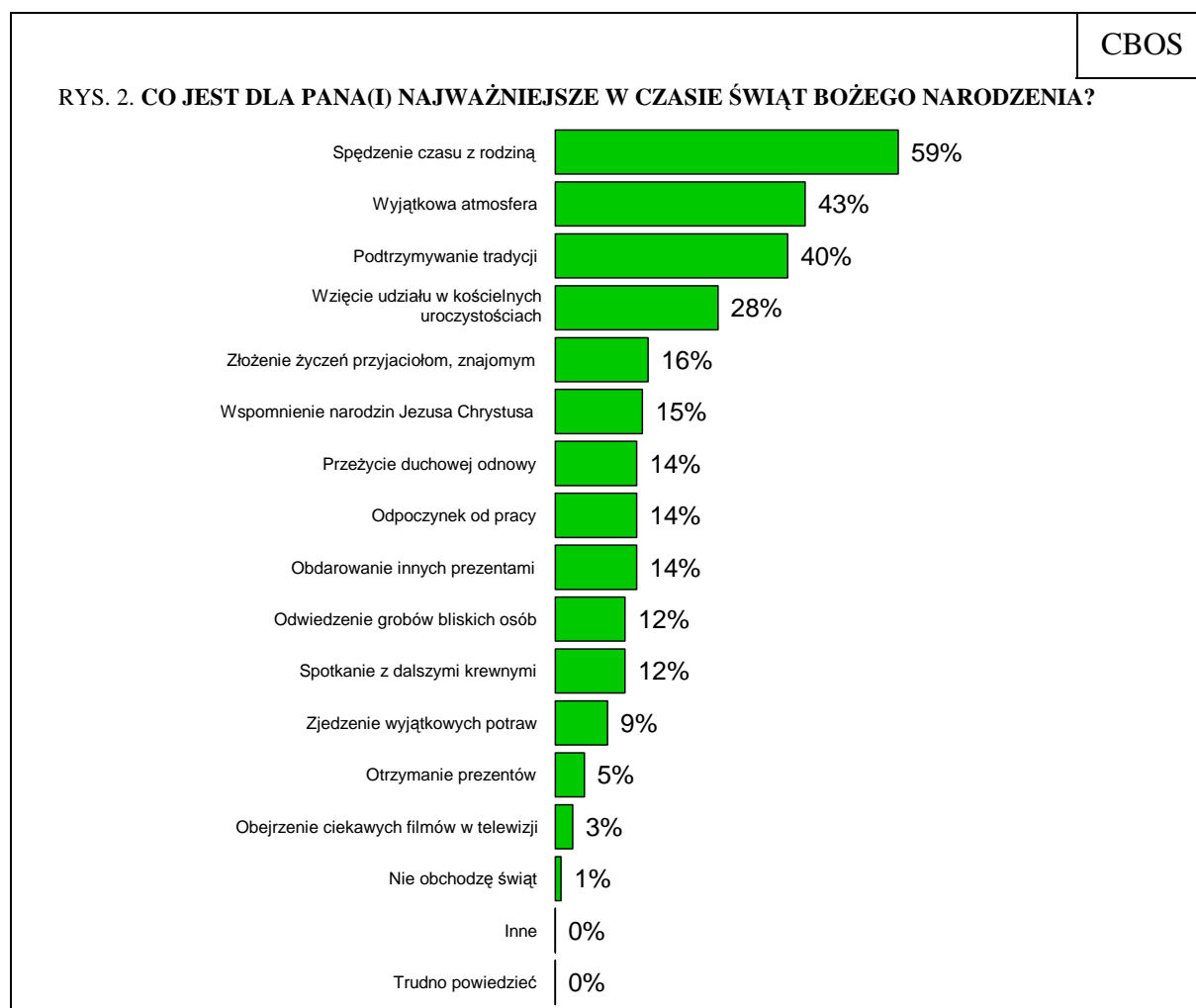


## CO JEST NAJWAŻNIEJSZE W CZASIE ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA?

W tym roku respondenci po raz pierwszy odpowiadali na pytanie, co jest dla nich najważniejsze w czasie świąt Bożego Narodzenia. Obraz Polaków wyłaniający się z uzyskanych odpowiedzi jest bardzo rodzinny i tradycyjny. Większość badanych (59%) wskazała na spędzanie czasu z rodziną jako najistotniejszy element świąt. Dla około dwóch piątych najważniejsza jest wyjątkowa atmosfera (43%), a także podtrzymywanie tradycji (40%).

Tylko nieco ponad jedna czwarta ankietowanych (28%) podkreśla wagę uroczystości kościelnych. Jeszcze mniej osób zwraca uwagę na istotę świąt, czyli wspomnienie narodzin Jezusa Chrystusa (15%), a także przeżycie duchowej odnowy (14%).

Co szósty respondent (16%) uważa, że najważniejsze w czasie świąt jest złożenie życzeń przyjaciołom i znajomym, a co siódmy (14%) twierdzi, iż przede wszystkim jest to odpoczynek od pracy. Odwiedzanie grobów bliskich osób i spotkanie z dalszymi krewnymi jest istotne dla co ósmego badanego (po 12%).



Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać trzy odpowiedzi

Niewiele osób podkreśla, że najważniejsze w trakcie świąt jest spożywanie wyjątkowych potraw (9%), otrzymywanie prezentów (5%) czy oglądanie ciekawych filmów w telewizji (3%). Widać więc, że praktyczny aspekt świąt jest dla Polaków znacznie mniej istotny od aspektu religijnego, a przede wszystkim od specyficznej atmosfery towarzyszącej spotkaniom z rodziną.

Głównym czynnikiem różnicującym preferencje badanych w tej dziedzinie jest udział w praktykach religijnych. Im większe zaangażowanie w praktyki, tym częstsze wskazania na istotne znaczenie udziału w uroczystościach kościelnych, wspomnienie narodzin Jezusa Chrystusa oraz przeżycie odnowy duchowej, a rzadziej na odpoczynek od pracy, obdarowywanie innych prezentami, wyjątkową atmosferę oraz podtrzymywanie tradycji. Ważność udziału w uroczystościach religijnych często podkreślają także ludzie starsi, mieszkańcy wsi, osoby źle oceniające swoje warunki materialne, badani mający niższe wykształcenie oraz kobiety. Wyróżniają się także rolnicy, którzy – oprócz spędzenia czasu z rodziną, wyjątkowej atmosfery i podtrzymywania tradycji – bardzo często podkreślają znaczenie religijnego aspektu świąt: udziału w uroczystościach kościelnych oraz wspomnienie narodzin Jezusa Chrystusa. Bardzo rzadko też podkreślają znaczenie obdarowywania się prezentami. Natomiast im wyższe wykształcenie ankietowanych, tym większy nacisk kładziony na wyjątkową atmosferę, podtrzymywanie tradycji oraz otrzymywanie prezentów.

### **ILE KOSZTUJĄ ŚWIĘTA?**

W tym roku zdecydowana większość Polaków zamierza wydać tyle samo, co w ubiegłych latach na choinkę (70%) oraz na wystrój domu lub mieszkania (69%). Co piąty ankietowany (po 20%) planuje w tych dziedzinach oszczędności, a jedynie nieliczni (po 4%) mają zamiar wydać więcej.

Większość respondentów (62%) nie przewiduje także zmian w wydatkach na zaopatrzenie stołu wigilijnego. Tylko jedna siódma badanych (14%) chce w tym roku wydać więcej, a co piąty (19%) zamierza przeznaczyć mniej pieniędzy na ten cel.

Największe oszczędności w tym roku Polacy planują przy kupnie prezentów. Jedna czwarta badanych (26%) wyda na nie mniej niż w ubiegłych latach. Jednak co dziewiąty respondent (11%) przeznaczy więcej pieniędzy na upominki, a ponad połowa (56%) nie przewiduje większych zmian w tej dziedzinie.

Tabela 3

Jakiego rzędu wydatki przewiduje Pan(i) w związku ze świętami Bożego Narodzenia? Czy przeznaczy Pan(i) na:	Tyle samo pieniędzy, co w ubiegłych latach	Mniej pieniędzy niż w ubiegłych latach	Więcej pieniędzy niż w ubiegłych latach	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– prezenty gwiazdkowe	56	26	11	7
– zaopatrzenia świątecznego stołu (urządzenie świąt)	62	19	14	5
– wystrój domu, mieszkania	69	20	4	7
– choinkę	70	20	4	7

Warto podkreślić, że deklaracje badanych są wskaźnikiem przedświątecznych nastrojów związanych z możliwością spełnienia oczekiwań (własnych oraz najbliższej rodziny), nie można ich zatem traktować jako obiektywnego porównania obecnych wydatków z tymi z lat ubiegłych. Wiele natomiast mówi o nastawieniu, z jakim Polacy przystępują do przygotowania świąt, a także o niepokojach powodowanych światowym kryzysem finansowym.

Największe poczucie ograniczeń finansowych w stosunku do poprzednich lat mają renciści – około dwóch piątych przewiduje mniejsze wydatki na prezenty (44%) oraz na urządzenie świąt (41%). Oni też najrzadziej deklarują, że na świąteczne wydatki przeznaczą więcej pieniędzy niż w ubiegłych latach, a żaden z nich nie planuje wydać więcej na zakup choinki oraz wystrój domu. O oszczędzaniu częściej niż inni mówią też bezrobotni, rolnicy oraz ludzie źle oceniający własne warunki materialne.



Obraz Wigilii, jaki się wyłania z naszych badań, jest bardzo rodzinny i tradycyjny. W minionych latach przywiązanie Polaków do licznych świątecznych zwyczajów uległo pewnym wahaniom, jednak hierarchia najważniejszych elementów tego uroczystego wieczoru nie uległa znaczącym zmianom. Jedynie cztery z wymienianych obyczajów są kultywowane przez mniej niż połowę badanych, a mianowicie: dzielenie się opłatkiem ze zwierzętami, przebieranie się za świętego Mikołaja, wywieszanie świątecznych wianków oraz zapraszanie osób starszych i ubogich. Trzeba jednak zaznaczyć, że wzrasta odsetek badanych podtrzymujących te dwa ostatnie zwyczaje, podobnie jak liczba osób wkładających siano pod obrus, odwiedzających groby bliskich osób i przygotowujących tradycyjne dwanaście potraw. Na popularności traci jedynie wysyłanie kartek świątecznych. W większości domów prawie wszystkie tradycje są jednak zachowywane.

Opracował

Michał LUTOSTAŃSKI



## A N E K S

**Tabela 1**

		Gdzie zamierza Pan(i) spędzić tegoroczną Wigilię?						Liczba osób
		U siebie w domu	Wychodzimy/wychodzę do rodziny, krewnych, znajomych	Wyjeżdżam(y) do rodziny, krewnych, znajomych zamieszkałych w innej miejscowości	Wyjeżdżam(y) na urlop, wczasy, wycieczkę	Trudno powiedzieć	Nie mam zwyczaju obchodzenia Wigilii	
		%	%	%	%	%	%	
<b>Ogółem</b>		74	17	7	1	1	1	1011
<b>Płeć</b>	Mężczyźni	76	15	7	1	1	0	477
	Kobiety	73	18	6	1	1	1	534
<b>Wiek</b>	18-24 lata	80	11	5	1	3		146
	25-34	58	28	11	1	0	1	182
	35-44	74	17	6	1	1		163
	45-54	82	14	3		1		173
	55-64	80	12	6	1	0	1	174
	65 lat i więcej	74	15	7	2	1	1	174
<b>Miejsce zamieszkania</b>	Wieś	86	9	5	0	0	0	382
	Miasto do 20 tys.	77	16	5	0	2	1	140
	20-100 tys.	68	24	6	1	1	0	197
	101-500 tys.	70	20	7	1	1	2	159
	501 tys. i więcej mieszk.	56	26	16	2	1		133
<b>Wykształcenie</b>	Podstawowe	84	8	6	1	1	0	278
	Zasadnicze zawodowe	83	11	3	1	1	1	256
	Średnie	74	20	4	0	1	0	340
	Wyższe	42	35	20	1	1	1	137
<b>Grupa społ.-zaw. pracujący</b>	Kadra kier., inteligencja	40	34	23	1		2	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	62	27	9	1		1	85
	Pracownicy fiz.- umysł.	69	17	8	3	3	1	89
	Robotnicy wykwalifikowani	77	19	3	1	1		105
	Robotnicy niewykwalifik.	82	13	3		3		60
	Rolnicy	96	2	2				54
	Pracujący na własny rach.	77	15	8				39
<b>Bierni zawodowo</b>	Renciści	80	12	6	1	1		90
	Emeryci	76	15	7	2	0	1	207
	Uczniowie i studenci	82	13	2		3		81
	Bezrobotni	83	10	5		2		69
	Gospodynie domowe i inni	79	17	5				58
<b>Pracuje w:</b>	inst. państw., publicznej	62	27	8	1		2	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	25	11	4	1	1	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	69	20	9	0	2	0	227
	prywatnym gosp. rolnym	96	2	2				52
<b>Dochody na jedną osobę</b>	Do 500 zł	85	11	4	0	1		262
	501-750	83	11	4	1	1		166
	751-1000	73	20	4	1	1	1	184
	1001-1500	61	26	9	2	1	2	133
	Powyżej 1500 zł	50	24	25	1		1	92
<b>Ocena własnych war. mater.</b>	Złe	83	10	5	2	1		218
	Średnie	79	14	5	1	1	1	409
	Dobre	65	23	10	1	1	1	384
<b>Udział w prakt. religijnych</b>	Kilka razy w tygodniu	77	15	3		2	2	75
	Raz w tygodniu	78	14	7	1	0		472
	1-2 razy w miesiącu	76	13	8	2	1		164
	Kilka razy w roku	70	20	6	1	1	1	210
	W ogóle nie uczestniczy	58	29	10		1	2	91
<b>Poglądy polityczne</b>	Lewica	63	27	5	3	1	1	127
	Centrum	72	19	8	0	1	0	308
	Prawica	78	13	7	1	1	0	339
	Trudno powiedzieć	79	12	6	0	1	1	236

Tabela 2

		Które z poniższych zwyczajów wigilijnych zachowywane są w Pana(i) rodzinie? - Zaproszenie na Wigilię osoby samotnej lub ubogiej			Liczba osób
		Tak	Nie	Nie obchodzimy Wigilii	
		%	%	%	
Ogółem		35	64	1	1011
Płeć	Mężczyźni	32	67	1	477
	Kobiety	37	62	1	534
Wiek	18-24 lata	40	59	1	146
	25-34	30	67	2	182
	35-44	35	63	1	163
	45-54	33	67		173
	55-64	42	58	1	174
	65 lat i więcej	29	69	2	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	58	1	382
	Miasto do 20 tys.	38	61	2	140
	20-100 tys.	28	71	1	197
	101-500 tys.	33	65	2	159
	501 tys. i więcej mieszk.	27	73		133
Wykształcenie	Podstawowe	38	61	1	278
	Zasadnicze zawodowe	34	64	2	256
	Średnie	35	64	1	340
	Wyższe	30	70	1	137
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	28	72		75
	Prac. umysł. niż. szczebla	34	65	1	85
	Pracownicy fiz.- umysł.	29	67	3	89
	Robotnicy wykwalifikowani	33	65	2	105
	Robotnicy niewykwalifik.	44	56		60
	Rolnicy	39	58	2	54
	Pracujący na własny rach.	38	62		39
Bierni zawodowo	Renciści	37	62	1	90
	Emeryci	33	66	1	207
	Uczniowie i studenci	37	62	1	81
	Bezrobotni	42	58		69
	Gospodynie domowe i inni	33	67		58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	41	58	1	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	65	2	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	33	66	1	227
	prywatnym gosp. rolnym	34	63	3	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	35	65		262
	501-750	38	62		166
	751-1000	32	66	2	184
	1001-1500	33	65	2	133
	Powyżej 1500 zł	35	65		92
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	69		218
	Średnie	38	61	1	409
	Dobre	34	64	2	384
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	65	3	75
	Raz w tygodniu	41	58	1	472
	1-2 razy w miesiącu	37	62	1	164
	Kilka razy w roku	25	75		210
	W ogóle nie uczestniczy	22	77	1	91
Poglądy polityczne	Lewica	36	63	1	127
	Centrum	36	63	1	308
	Prawica	34	66	1	339
	Trudno powiedzieć	34	64	1	236

Tabela 3

		Co jest dla Pana(i) najważniejsze w czasie świąt Bożego Narodzenia?								
		Spędzenie czasu z rodziną	Odpoczynek od pracy	Wspomnienie narodzin Jezusa Chrystusa	Podtrzymanie tradycji	Przeżycie duchowej odnowy	Obdarowanie innych prezentami	Zjedzenie wyjątkowych potraw	Odwiedzenie grobów bliskich osób	Otrzymanie prezentów
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Ogółem		59	14	15	40	14	14	9	12	5
Płeć	Mężczyźni	57	15	13	39	13	14	10	11	7
	Kobiety	61	12	18	41	14	14	8	14	3
Wiek	18-24 lata	61	19	16	38	11	16	9	6	8
	25-34	60	20	20	38	11	13	8	8	7
	35-44	62	18	14	47	10	15	9	6	3
	45-54	65	15	11	36	14	14	6	16	3
	55-64	53	9	12	41	15	16	13	20	5
	65 lat i więcej	53	3	20	41	21	8	10	17	5
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	13	19	37	18	12	9	12	6
	Miasto do 20 tys.	48	10	16	46	14	11	9	15	5
	20-100 tys.	61	13	13	47	13	13	7	14	5
	101-500 tys.	65	17	10	40	8	19	14	11	3
	501 tys. i więcej mieszk.	71	16	15	36	8	15	7	8	6
Wykształcenie	Podstawowe	60	10	19	37	17	9	10	12	6
	Zasadnicze zawodowe	57	15	12	39	13	14	11	17	4
	Średnie	56	16	16	41	12	15	9	9	6
	Wyższe	69	12	15	47	12	18	6	11	2
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	77	12	11	45	6	20	2	9	2
	Prac. umysł. niż. szczebla	60	19	13	35	18	19	8	9	3
	Pracownicy fiz.- umysł.	60	26	18	37	8	15	10	6	3
	Robotnicy wykwalifikowani	63	20	16	34	9	18	10	10	4
	Robotnicy niewykwalifik.	46	22	6	35	18	10	11	19	5
	Rolnicy	47	23	23	45	13	8	12	15	3
	Pracujący na własny rach.	57	24	8	40	14	18	8	5	8
Bierni zawodowo	Renciści	60	3	15	33	23	5	12	20	6
	Emeryci	55	5	17	44	19	10	10	14	5
	Uczniowie i studenci	63	16	17	44	9	20	8	3	9
	Bezrobotni	60	6	18	40	10	14	5	20	12
	Gospodynie domowe i inni	58	7	19	52	7	6	11	13	4
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	58	20	13	37	15	16	8	10	5
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	63	29	11	36	13	16	9	14	3
	sekt. pryw. poza rolnict.	65	21	14	38	7	18	6	6	3
	prywatnym gosp. rolnym	43	18	21	42	17	8	14	11	5
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	61	14	12	44	13	12	6	14	5
	501-750	61	16	18	38	10	16	10	13	6
	751-1000	54	12	19	39	20	8	12	10	5
	1001-1500	52	16	15	44	15	16	8	15	5
	Powyżej 1500 zł	72	12	13	28	8	17	9	13	3
Ocena własnych war. mater.	Złe	60	14	17	38	14	9	8	14	4
	Średnie	57	13	16	41	15	12	10	14	6
	Dobre	61	14	14	41	12	18	9	10	5
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	53	8	23	30	22	8	9	16	1
	Raz w tygodniu	57	11	19	39	18	11	7	15	5
	1-2 razy w miesiącu	60	14	15	40	11	17	12	11	6
	Kilka razy w roku	64	19	11	51	7	15	9	7	5
	W ogóle nie uczestniczy	61	22	1	30	4	22	13	8	6
Poglądy polityczne	Lewica	56	18	11	42	7	18	9	14	2
	Centrum	62	15	15	40	12	12	9	14	6
	Prawica	61	12	19	40	17	14	9	10	5
	Trudno powiedzieć	53	13	13	41	14	13	10	12	6

Tabela 3 (cd.)

		Co jest dla Pana(i) najważniejsze w czasie świąt Bożego Narodzenia?								Liczba osób
		Spotkanie z dalszymi krewnymi	Wyjątkowa atmosfera	Obejrzenie ciekawych filmów w telewizji	Wzięcie udziału w kościelnych uroczystościach	Złożenie życzeń przyjaciółom, znajomym	Inne	Trudno powiedzieć	Nie obchodzi świąt	
		%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		12	43	3	28	16	0	0	1	1011
Płeć	Mężczyźni	13	44	4	24	17	0	0	0	477
	Kobiety	10	42	2	30	15	0		1	534
Wiek	18-24 lata	15	58	1	15	17				146
	25-34	17	50	3	18	10	0		3	182
	35-44	7	47	3	31	9		1		163
	45-54	11	37	4	31	17			1	173
	55-64	13	33	3	32	20	1			174
	65 lat i więcej	8	34	0	37	20			1	174
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	39	1	35	14		0	0	382
	Miasto do 20 tys.	14	42	5	25	17			1	140
	20-100 tys.	15	46	1	23	16			1	197
	101-500 tys.	9	43	4	25	16	1		1	159
	501 tys. i więcej mieszk.	10	51	4	21	18	1		1	133
Wykształcenie	Podstawowe	13	37	2	32	13	0	0	0	278
	Zasadnicze zawodowe	12	39	4	32	14			1	256
	Średnie	11	47	3	26	18			1	340
	Wyższe	11	52	2	15	17	1		0	137
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	9	56	3	19	17			1	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	11	43	1	29	16			3	85
	Pracownicy fiz.- umysł.	18	48	1	21	17	1		2	89
	Robotnicy wykwalifikowani	15	43	3	19	13			1	105
	Robotnicy niewykwalifik.	6	47	5	35	13				60
	Rolnicy	7	35		34	10		2		54
	Pracujący na własny rach.	8	56	9	26	11				39
Bierni zawodowo	Renciści	13	28	4	40	17			1	90
	Emeryci	11	34	2	36	20	1			207
	Uczniowie i studenci	10	60		9	13			1	81
	Bezrobotni	10	37	7	33	12				69
	Gospodynie domowe i inni	18	50		23	19			1	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	43	4	32	15			1	113
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	42	3	13	12	1		2	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	52	3	23	14			2	227
	prywatnym gosp. rolnym	5	40		35	12		2		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	45	3	32	11				262
	501-750	11	40	1	30	16	0	1	1	166
	751-1000	10	46	2	30	17			1	184
	1001-1500	12	38	4	23	17			2	133
	Powyżej 1500 zł	14	49	3	21	19			2	92
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	45	3	34	10	0		0	218
	Średnie	11	38	3	31	18		0	0	409
	Dobre	14	47	2	20	17	0		1	384
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	39		37	18			5	75
	Raz w tygodniu	10	36	2	42	15				472
	1-2 razy w miesiącu	14	45	4	18	15		1	1	164
	Kilka razy w roku	11	55	3	11	17	0		0	210
	W ogóle nie uczestniczy	18	53	7	1	16	1		2	91
Poglądy polityczne	Lewica	9	43	3	26	23	1			127
	Centrum	9	46	2	26	13	0	0	1	308
	Prawica	14	43	3	29	15				339
	Trudno powiedzieć	13	39	3	28	17			2	236

Tabela 4

		Jakiego rzędu wydatki przewiduje Pan(i) w związku ze świętami Bożego Narodzenia? Czy na <b>prezenty gwiazdkowe</b> przeznaczy Pan(i):				Liczba osób
		tyle samo pieniędzy, co w ubiegłych latach	mniej pieniędzy niż w ubiegłych latach	więcej pieniędzy niż w ubiegłych latach	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		56	26	11	7	999
Płeć	Mężczyźni	59	21	12	8	475
	Kobiety	53	30	11	6	524
Wiek	18-24 lata	62	11	18	10	145
	25-34	56	19	20	5	179
	35-44	56	27	12	5	163
	45-54	53	33	9	5	170
	55-64	61	26	7	6	172
	65 lat i więcej	48	38	4	11	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	49	31	11	9	376
	Miasto do 20 tys.	56	29	10	5	139
	20-100 tys.	63	25	8	4	194
	101-500 tys.	60	22	13	4	157
	501 tys. i więcej mieszk.	58	15	18	9	133
Wykształcenie	Podstawowe	43	39	8	10	272
	Zasadnicze zawodowe	59	24	12	5	252
	Średnie	60	21	13	7	337
	Wyższe	66	16	15	4	137
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	74	7	17	2	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	61	18	21		84
	Pracownicy fiz. - umysł.	57	23	13	6	86
	Robotnicy wykwalifikowani	61	16	16	7	104
	Robotnicy niewykwalifik.	50	30	7	13	60
	Rolnicy	44	41	12	3	54
	Pracujący na własny rach.	53	18	29		39
Bierni zawodowo	Renciści	42	44	2	12	88
	Emeryci	55	31	7	8	204
	Uczniowie i studenci	64	17	11	8	81
	Bezrobotni	49	35	6	10	69
	Gospodynie domowe i inni	52	31	10	7	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	69	14	15	1	111
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	62	21	14	3	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	16	19	7	225
	prywatnym gosp. rolnym	47	42	10	1	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	37	10	6	257
	501-750	52	31	9	8	165
	751-1000	55	22	11	12	182
	1001-1500	63	19	13	5	131
	Powyżej 1500 zł	61	14	23	3	92
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	47	8	9	215
	Średnie	56	28	10	6	403
	Dobre	67	12	15	6	382
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	52	29	7	12	71
	Raz w tygodniu	55	28	10	7	467
	1-2 razy w miesiącu	60	25	9	5	164
	Kilka razy w roku	56	22	16	6	208
	W ogóle nie uczestniczy	51	22	20	7	90
Poglądy polityczne	Lewica	60	25	10	5	127
	Centrum	55	28	12	5	303
	Prawica	60	23	12	5	337
	Trudno powiedzieć	48	29	10	13	233



Tabela 5

		Jakiego rzędu wydatki przewiduje Pan(i) w związku ze świętami Bożego Narodzenia? Czy na <b>zaopatrzenie świątecznego stołu (urządzenie świąt)</b> przeznaczy Pan(i):				Liczba osób
		tyle samo pieniędzy, co w ubiegłych latach	mniej pieniędzy niż w ubiegłych latach	więcej pieniędzy niż w ubiegłych latach	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		62	19	14	5	1005
Płeć	Mężczyźni	62	17	14	7	475
	Kobiety	61	21	14	4	530
Wiek	18-24 lata	58	9	18	15	144
	25-34	64	12	20	4	180
	35-44	63	19	15	3	163
	45-54	59	22	15	4	171
	55-64	64	24	9	3	174
	65 lat i więcej	60	28	7	5	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	59	21	15	4	381
	Miasto do 20 tys.	57	24	16	3	138
	20-100 tys.	64	19	9	8	195
	101-500 tys.	68	14	13	5	158
	501 tys. i więcej mieszk.	60	16	16	8	133
Wykształcenie	Podstawowe	54	29	8	8	275
	Zasadnicze zawodowe	61	16	21	2	254
	Średnie	64	16	12	7	339
	Wyższe	70	13	15	2	137
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	75	10	13	2	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	68	15	17		84
	Pracownicy fiz. - umysł.	60	16	21	3	87
	Robotnicy wykwalifikowani	64	8	23	5	105
	Robotnicy niewykwalifik.	62	19	14	6	60
	Rolnicy	61	29	8	2	54
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	54	16	28	3	39
	Renciści	50	41	4	4	90
	Emeryci	64	22	10	4	206
	Uczniowie i studenci	59	9	10	22	80
	Bezrobotni	50	33	12	6	69
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	65	11	17	8	57
	inst. państw., publicznej	71	12	15	2	112
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	65	16	18	1	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	63	12	21	5	226
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	60	32	8		52
	Do 500 zł	53	28	16	3	260
	501-750	64	19	12	5	166
	751-1000	61	18	14	7	183
	1001-1500	66	15	12	6	132
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	71	10	15	4	92
	Złe	44	38	12	6	218
	Średnie	65	18	13	4	406
Udział w prakt. religijnych	Dobre	67	10	16	6	382
	Kilka razy w tygodniu	49	29	10	12	73
	Raz w tygodniu	65	19	13	3	470
	1-2 razy w miesiącu	64	17	13	6	163
	Kilka razy w roku	59	20	16	5	210
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	53	17	18	11	90
	Lewica	66	15	18	2	127
	Centrum	66	20	12	3	305
	Prawica	60	20	16	4	337
	Trudno powiedzieć	56	21	11	12	236